קווים אדומים

הנחשול- האם הניסוי הצליח?

"מדוע אזרחי גרמניה לא התנגדו למפלגה הנאצית ?" כדי לענות לתלמידיו, ג'ונס, המורה להיסטוריה מתחיל בניסוי בכתתו . הסרט הידוע מבוים על פי -"הגל" - ספרו של מורטון על הניסוי שערך המורה בבי"ס בארה"ב ב-1967

למורה

הקישור לסרט

https://www.youtube.com/watch?v=-v2lwr72Ux4

מוצע לצפות עם התלמידים בסרט תוך הנחיה לחשוב תוך כדי הצפייה על התרחשות ו/או

דמות ו/או אמירה שמשמעותיות לכל אחד ואחת.

אפשרויות מוצעות לאחר הצפייה :

אפשרות א'

1.התלמידים.ות משתפים.ות בבחירות שלהם ומנחה הדיון מנסה לחלץ מהמשתתפים.ות את הטעמים הערכיים שבבסיס הבחירות שלהם.ן.

אפשרות ב'

שאלות אפשריות לדיון :

א. מה הם דפוסי ההתנהגות של התלמידים.ות שנחשפים בניסוי ?

ב. מה התשובות שנתן הניסוי לשאלה ששאלה לורי בתחילת הסרט: "איך זה שאיש לא ניסה לעצור את הנאצים?"

ג. פיליפ ניל, תלמידו של ג'ונס מספר בבגרותו :" כשאני מדבר היום על הניסוי עם חברים שלא למדו אתי, כולם אומרים לי שהם לא היו נופלים בפח הזה. אבל אני הייתי בחור פיקח, מציאותי ורציונלי, ונפלתי לזה בקלות. הרצון להשתייך הוא כל כך חזק, אתה מושפע מהלחץ החברתי ומהרצון להיות מקובל."

לו ניסוי דומה לזה שעשה ג'ונס היה נערך בבי"ס שלנו – מה היה קורה לדעתך?

ד. האם המסר שעולה מהניסוי עלול לפתור מאשמה את אלו שנגררו אחרי הנאצים?

ה. שנתיים לאחר "הנחשול" פוטר ג'ונס מעבודתו. בריאיון שנערך אתו בביקורו בישראל 45 שנה לאחר הניסוי הוא טען שלדעתו פיטרו אותו גם בגלל הניסוי . ביצד ניתן להסביר מדוע הניסוי גרר את הפיטורים של ג'ונס ?

ו. ג'ונס מספר על ניסויים נוספים שעשה בבית הספר . "בדי ללמד על האפרטהייד", הוא מספר, "ביקשתי מהשרת שלנו את המפתח לשירותים ונעלתי אותם. רק מי שהרשיתי לו היה יכול להיכנס".

בזמן אחר רצה לתת לתלמידיו תחושה של החיים בעידן המקארתיזם, והאשים אותם שהעתיקו במבחן: "אמרתי להם שיש לי הוכחות ושהלשינו עליהם. כולם נשברו והודו בסופו של דבר, למרות שלא העתיקו."

האם לדעתך יש מקום וערך לניסויים שעשה ג'ונס בהיותו מורה להיסטוריה ?

ז. ג'ונס טוען שסיבה נוספת אפשרית לפיטוריו הוא היותו פעיל בתנועה נגד המלחמה בווייטנאם , למען זכויות שחורים וזכויות הקהילה הגאה.

האם לדעתך יש מקום להבעת עמדתו של המורה והמחנך בנושאים שבהם ג'ונס היה פעיל ?

אפשרות ג'

המורה מחלק דף ציטוטים מהסרט(להלן הציטוטים) ומבקש מהתלמידים ליבחור ציטוטים שמשמעותיים בעיניהם ולשתף בבחירות ובסיבות להן.

1."איך זה שאיש לא ניסה לעצור את הנאצים?"

2." זה היה מדהים באיזו מהירות הם קיבלו את הכללים"

3."זה היה כאילו הם רצו שתוטל עליהם משמעת"

4."ניראה לי שזה שטיפת מוח... העיקר שתיזכרי שהדבר המקובל הוא לא תמיד הדבר הנכון"

5." לכלם כרטיסים. לבעלי האיקסים-אחראים לדיווח ביחס להפרת הכללים"

6." זו הפעם הראשונה שאני מרגיש משהוא גדול "

7."אני מלמד אותם את השיעור החשוב ביותר להם"

8."לורי, היא איום , יש לעצור אותה"

9."אני בחוץ , זה כבר לא משחק, אנשים מתחילים להיפגע "

10." נכון , יש כאלה שנפגעים בדרך, אבל זה לטובת הכלל"

11."חשבתם שאתם מיוחדים , טובים מכל האנשים בחוץ. מכרתם את החופש שלכם תמורת תחושת עליונות. הכנעתם את דעותיכם לרצון הקבוצה , גם אם פגעתם במישהו"

12." חשבתם שהצטרפתם למסע ותוכלו לפרוש ממנו כשתירצו. אבל לאן צעדתם? כמה רחוק הייתם הולכים?"

13."צפו בעתידכם! כן כולכם הייתם יכולים להיות נאצים טובים. הייתם לובשים את המדים ומפנים את ראשיכם כשחבריכם ושכניכם היו נרדפים ומושמדים"

14."פאשיזם אינו רק נחלת האחרים , הוא מצוי כאן בכולנו. שאלתם איך נשארו הגרמנים אדישים לנוכח רצח מיליונים? איך יכלו לטעון שלא היו מעורבים?"

15."גם אתם תירצו להתכחש למה שקרה לכם בנחשול . אבל אם הניסוי הזה הצליח , תלמדו שכולנו אחראים על מעשינו שלנו. ושמוטב להרהר במה שעושים לפני שמצייתים למנהיג ושעד סוף ימיכם לא תניחו לרצון הקבוצה לגזול את זכויותיכם ביחידים. אני יודע שזה לקח מכאיב . הוא מכאיב גם לי , אבל זה לקח שכולנו נהיה שותפים לו כל חיינו."